

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra Syner (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "Syner", i Hjortø, Knud: *Syner*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 134. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_01-shoot-idm140211094322816/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Syner

musik: den store musik, som man hjemme i Danmark kun mødte sporadisk i de få koncertsale og ellers gennem de utallige og tit fattige klaverudtog af de store værker, som borgerskabets dotre underholdt familien med, før grammfonen og andre musikmaskiner bragte virtuoserne ind i stuen. Jeg tror ikke, man kan overvurdere oplevelsen af den måske daglige adgang til værker af Bach og Beethoven, som Hjortø havde under sit Frankrigsophold. Det er de to komponister, han oftest omtaler, men også Händel sætte han højt. Derfor er det en god forside, Johannes Holbek har skabt til bogen, og derfor er det rigtigt, at hans debut havde musikalsk titel, »Rapsodi« som sagt. Teksten begynder i øvrigt med ordene »Nu vil jeg være forfærdelig fræk, for der er ingenting, jeg er bange for«. Sidan taler den, der om sig selv ved, at hun bringer nyt. Og samtidig er det karakteristisk derved, at han siger, han er fræk i stedet for at demonstrere det – det sker senere i teksten – for Hjortøs er evigt reflekterende og derfor en ulykkelig elsker af umiddelbarheden, analytiker mere end ekstater.

Johannes Holbek var en vild kunstner, vor mest lidenskabelige symbolist, og internationalt kendt inden sin tidlige død som kun 31-årig i 1903 som følge af sindsyge. Hans rige, udviklede tegninger eller enkle, surrelle tuschtegninger viser en verden på grænsen af det normale, ofte hmsides grænsen. Man kan gå vild i hans verden af halvt overnaturlige væsener. Nogle gange optræder der i baggrunden af de strømmende billeder en påfaldende dagligdags person eller blot et skuende øje, der antyder dualismen mellem en betragende bevidsthed og den skabte verden. Dette splittelsestema kan føre til vanvid – Holbek var skizofren – eller til intellektualiseret distance, Hjortøs vej.

Musikken og kunsten er på mange måder blevet næsten for dagligdags for os med alle vore medier. Bondedrengen Hjortø i Paris blev ramt af begge dele med så stor kraft, at han måtte overgive sig til digtningen. Men alligevel ikke helt. I sin vilde debut styrer han sit sprog så meget, at det er stavet meget radikalt og konsekvent moderne, langt mere avanceret end vi er nået med vore retskrivningsreformer nu mere end 100 år senere. Selv når ånden har rusket hårdt i ham, har han besindet sig på at stave

anderledes. Så indent i den rasende digter sad en lingvist og holdt øje med, at det var metode i galskaben.

3. Komposition og genre

Med titlen *Syner* angiver Knud Hjortø en hel litteraturart i tiden omkring 1900, både i den store europæiske digtning og i den nordiske. Mens Hjortø sad i København og skrev på sin debutbog, var der i hvert fald to andre i byen, der uafhængigt af hinanden var optaget af tilsvarende projekter. Nordmanden Sigbjørn Obstfelder arbejdede på sit store, visionære værk, der skulle rumme alle verdens religioner og ende i en nietzscheansk forkyndelse fra forkærlens bjerg, det, der blev til *En pæsts dagbog*, 1900. Imens sad Ernesto Dalgas på Frederiksberg i færd med at bearbejde sine rigtig syge hallucinationer til *Dømmelags Bog*, posthumt udgivet 1903. Og så var der selvfølgelig Strindberg i Sverige med sit *Ljerner*, 1897.

I Frankrig havde Paul Verhaïne 1892 og 1895 genudgivet Arthur Rimbauds *Une saison en enfer*, 1873 (da, 1992: *En årstid i helvede*), der dog kun i den kosmiske galskab, ikke i detaljer, har påvirket Hjortø. Den moderne franske litteratur lå åben for den franskknydige Hjortø, dels direkte, dels gennem de samtidige tidsskrifter (f.eks. Johannes Jørgensens *Taaer*, 1893-94) og den danske symbolistiske litteratur, som Hjortø tilhører med *Syner*, og som han i resten af sit forfatterskab bevarer træk af. Han forbinder sit værk 1890'ernes litteratur med det nye århundredes folkelige og materielle gennembruds digtning. Det er spild af tid at diskutere – som litteraturhistorikere har gjort (Vilh. Andersen i bind 4 af *Illustreret dansk Litteraturhistorie* over for Sv. Møller Kristensen i *Den store generation*) – om han hører hjemme i den ene eller den anden lejr. Endelig skal det nævnes, at 1890'erne var optaget af Dantes *Den guddommelige Komedie*, der blev genudgivet på dansk i C.K.F. Møllbechs oversættelse fra 1850'erne af Valdemar Vedel, der også skrev en stor bog om Dante i 1892. Netop hos Dante findes en række groteske skildringer af steder og personer, der kan